

יִיאסר פרסום שמות החשודים והנאשמים

אם נכונים דברי עו"ד ויינרוט, שנאמרו בתקשורת, על כך יאנוש בן-גל חזר בו מדבריו נגד אריק שרון ודבריו קבלו ביטוי בספר שפורסם זמן רב לפני הנסיעה של שרון ובן-גל לרוסיה, ולכן לא היה צורך (אפילו לדעת המלעיזים) לשחד את בן-גל להעיד לטובת שרון במשפטו נגד עתון "הארץ", רבים הסיכויים שגם פרשה זו, כקודמותיה המוכרות כפרשת סטרשנוב, פרשת אור ואחרות, תימוג ללא משפט, אבל אחרי שרמסה את כבודם ושמה ללעג וקלס את חוק היסוד על כבוד האדם וחירותו.

לחשוד אין אפשרות להגן על שמו בצבור בעת החקירה, כי אם יעשה כן תאיים עליו המשטרה במעצר בגלל שבוש מהלכי חקירה ואם איש "פשוט" הוא - היא תעצור אותו. אבל העתונאים מפרסמים כתבות וידיעות על הנעשה בחדרי החקירות, על דעות החוקרים ועל סיכויי החקירה וידיעות אלו, בין אם הן נכונות וממקורות משטריים באו ובין אם לאו, מעמיקים את הפגיעה בכבודו של החשוד, שפיו חסום עד סופה של החקירה, שמועדה תלוי במשטרה ולא בו. על כן, אין תמיהה שמקורבי החשוד נחלצים להגן על שמו בציבור ולהציג את גרסתם לפני סיום החקירה. רק אם חקירות המשטרה תתנהלנה ללא זרקורי התקשורת וכבוד החשוד יישמר - תהיה לה הזכות המוסרית לדרוש ממקורבי החשוד למסור את גרסתם רק במשטרה ולא לציבור.

המודעות לכך שכבוד האדם החשוד והנאשם בפלילים נרמס, למרבה האבסורד, דווקא בגלל הליכים המתנהלים נגדו לפי החוק ע"י המשטרה ובתי המשפט מחייבת לקבל חקיקה -

- א. האוסרת פרסום שמות חשודים ללא היתר של בית המשפט.
- ב. האוסרת צילומים של חשודים ונאשמים, בעלי דין ועדים, בבית המשפט ובמקומות החקירה, לרבות בדרך ובכניסה אליהם ללא הסכמתם.
- ג. האוסרת פרסום בקבצי הפסיקה את שמות הנאשמים, בעלי הדין והעדים הנפגעים ע"י פסקי הדין ללא היתר של בית המשפט.
- ד. האוסרת פרסום שמות נאשמים עד הכרעת דינם ללא היתר של בית המשפט, אם כי אין לאסור נוכחות עתונאים בבית המשפט כדי שיעקבו אחרי השיפוט.
- ה. האוסרת הדלפות מחקירות המשטרה ופרסום האמרות הניתנות במשטרה ללא היתר של בית המשפט מטעמים שבטובת הציבור או ללא היתר בכתב של קצין משטרה בכיר מטעמים שבטובת החקירה.

מדינה המתהדרת בחוקיה הנאורים האמורים להגן על כבוד האדם ולמחוק את הרשעותיו אחרי חלוף מספר שנים מריצוי ענשו איננה יכולה להסתפק רק בחקיקת חוקים צבועים יפה, הנישאים ברמה בבתי המשפט ובהרצאות, אלא עליה לאסור את הפגיעה בכבוד האדם הלכה למעשה. כל האיסורים המוצעים למעלה מבטיחים זאת. הפגיעה הנוכחית בכבוד האדם בגלל הליכים משטריים או משפטיים הנפתחים נגדו איננה חיונית וחורגת מהנורמות הראויות לכיבוד האדם וחרותו.

זכות הצבור לדעת במדינה דמוקרטית היא לדעת את כל הנחוץ על מהלכי הרשויות הצבוריות והכלכליות ודרכי שליטתם כדי שעינו של הציבור תהיה פקוחה עליהם, ולקבל מידע על פעילותם כדי שיידע הבוחר בבוא יום הבחירות לבחור את ראש הממשלה והמפלגה העדיפים בעיניו, כשהוא מסתייע לשם כך, בין היתר, במידע הזורם אליו בין יום בחירות אחד למשנהו.

הצבור צריך לדעת על פעילות בתי המשפט והמשטרה אך לשם כך אין צורך בדיווח יומיומי על שמות הנאשמים והחשודים ובהדלפות מחדרי החקירות. אין גם צורך בתמונות החשודים והנאשמים ברגעים הקשים עליהם בבואם לבית המשפט או לחקירה משטרתית, כי בהיותם שם ובדרכם לשם הם אינם חפשיים להתחמק מהצלמים כאנשים חפשיים. הדיווח הקיים היום על חקירות המשטרה ועל המשפטים בבתי המשפט משפיל רבים מהנזקקים לשירותיהם. האישומים והחשדות מפורטים בראשי חוצות, הזיכויים אינם מעניינים. לא ייגרם נזק לציבור אם יעוכב הפרסום (למעט במקרים חריגים) עד להכרעת הדין.

מציצנות אינה מידע והפקרת הפרטיות איננה חיונית לקיום החופש במדינה דמוקרטית. להיפך, היא פוגעת בחירות הפרט ובכבודו, וללא צורך.

מדינה המוכנה למחוק הרשעות ומתירה למסור תצהירי שקר על העדר עבר פלילי אחרי מחיקת ההרשעה איננה צריכה להנציח את הנאשם (או כל בעל דין או עד שפסק הדין פוגע בכבודו) בקבצי הפסיקה הנשמרים לעד ונלמדים שנה אחרי שנה. המשפט העברי התפתח יפה מאד ללא ציון שמותיהם של בעלי הדין ועוצמתה של הפסיקה הנוכחית בעבירות מין בקטינים לא נחלשה בגלל אי פרסום שמות הנאשמים (כדי למנוע את זיהוי קורבנותיהם).

אף על פי שדעתי היום נשמעת כמרחיקת לכת - מוטב לאמצה ויפה שעה אחת קודם ללא מורא מדעות קדומות ומהתקשורת, שענינה לא רק בשמירת החרות והדמוקרטיה, אלא גם בצבירת ממון ע"י מכירת הפרטים הפיקנטיים (על חשבון כבוד האדם), כי כך צריכה לנהוג מדינה נאורה ודמוקרטית שכבוד האדם באמת יקר בעיניה.

filee46abdb226ee82bf5f0b39892327305.doc